

søgt, saa at Manden kan faa mere Ret, end han har faaet.

Westergaard: Jeg skal ikke nægte, at jeg er ikke rigtig dristig ved nu atter at tage Ordet om Brunkul og om Brændsels-spørgsmaalet i det hele, efter at vi har ofret saa megen Tid derpaa, men jeg er nødt til at gøre nogle Bemærkninger i Anledning af de Udtalelser, der er fremsatte dels af det ærede Medlem fra Give (N. C. Jensen) og dels af det ærede Medlem fra Rønne (Hauge), der forleden blandt andet udtalte, at jeg indenfor Brændselsnævnet stod alene; jeg skal søge at gøre mine Udtalelser saa korte som muligt. Det ærede Medlem fra Rønne har gjort udførligt Rede for Brændselsnævnets Virksomhed, men der er dog hist og her en Del Huller, som det vist er nødvendigt at jeg opholder mig lidt ved.

Da Brændselsnævnet i Foraaret begyndte sin Virksomhed, var det i Virkeligheden under meget vanskelige Forhold, bl. a. fordi Loven om Landets Forsyning med indenlandsk Brændsel fremkom for sent. Den blev først vedtaget den 20. April, men da var Vinterskovningen forbi, og det var allerede lovlig sent at træffe de fornødne Dispositioner for i Sommer med Hensyn til Tørvene. Nævnet tog imidlertid kraftigt fat for at faa ordnet alle Ting, der laa for, og jeg maa sige, at jeg tror, det i Virkeligheden er lykkedes Brændselsnævnet at tilvejebringe en saa tilfredsstillende Ordning, som man i det hele kunde vente. Der er med Hensyn til Skovhugsten foretaget overordentlig omfattende Arbejder. Ligeledes kan jeg med Hensyn til Tørveproduktionen bemærke, at der vel nok i Aar er tilvirket 3—4 Gange saa mange Tørv som sædvanligt.

Lad mig her indskyde den Bemærkning, at det, der kunde kritiseres for Tørveleverancernes Vedkommende, er dette, at Tørvene ikke altid har været af saa god Beskaffenhed. Deri er Brændselsnævnet dog ganske uden Skyld, og man maa indtrængende henstille, at de, der køber Tørv, benytter sig af den Ret, som enhver jo har, til at lade Varerne analysere, saaledes at de ikke kommer til at betale mere for den, end den er værd.

Jeg mener derfor, at selv om der selvfølgelig kan være et og andet at kritisere ved det Arbejde, der er udført af Brændselsnævnet, maa man dog i det store og hele erkende, at hvad Fremstillingen af Brænde og Tørv angaar, er denne lykkedes og lykkedes saaledes, at alle er rimeligt forsynede til den kommende Vinters Forbrug. Det skyldes

naturligvis ikke alene Brændselsnævnet, men ogsaa, at Producenterne, Skovejerne og Moseejerne har taget overordentlig kraftigt fat, og endelig ogsaa den store Stab af Tillidsmænd, som Brændselsnævnet har antaget rundt omkring i Landet. Hver paa sit Omraade har virket godt.

Endelig maa jeg sige, at Fordelingen af dette Brændselsmateriale ingenlunde var ganske let, men at den dog ogsaa maa siges at være sket paa en tilfredsstillende Maade, takket være bl. a. den Støtte, Nævnet her har haft af de forskellige Amtsinstitutioner og andre, som i det hele har haft med Sagen at gøre. Paa disse Omraader mener jeg altsaa, at der er udført et godt og nyttigt Arbejde.

Noget anderledes stiller det sig derimod med Hensyn til Brunkulsspørgsmaalet, det, hvorom der særlig har været Tale. Brunkullene forekommer jo mange Steder i Jylland og sædvanligvis ligger de i en Dybde af fra 3 til 8 m. Selve Brunkulslaget er i Regelen fra 1 til højst 1½ m tykt. I Forbindelse med Brunkulslaget findes der ofte et Lag af Glimmerler, som navnlig i vaad Tilstand minder meget om Brunkullene, og som det er ret vanskeligt at faa skilt fra disse. Man har tidligere gentagne Gange tænkt paa at udnytte Brunkullene, men det har ikke kunnet lade sig gøre med Fordel, fordi Prisen paa udenlandske Kul var saa lav, at vore egne Brunkul ikke kunde konkurrere dermed. Da nu imidlertid de udenlandske Kul var blevet meget dyrere, har man optaget Tanken paa ny og sagt: Nu maa vi se, om vi kan udnytte vore Brunkul dels for derved at indvinde Fortjenesten, men delvis ogsaa for at fremstille det Brændsel, vi har Brug for. Der blev saa sidste Vinter taget fat paa at udnytte Brunkulslejerne forskellige Steder i Jylland, men dette Arbejde forløb ikke ubetinget godt, bl. a. fordi det var Vinterarbejde. Jeg har gjort opmærksom paa, at Kullene ligger dybt i Jorden; og i mange Tilfælde generes Arbejdet i høj Grad af Grundvandet. Naar dertil kommer, at det om Vinteren ofte er daarligt Vejr, Sne, Regn, Slud o. s. v., tillige, at Glimmerleret er vanskelig at faa fraskilt, navnlig i fugtig Tilstand, vil man forstaa, at det ikke var let at fremstille en Vare i saa god en Tilstand, som den helst burde være. Imidlertid kom der dog en hel Del Brunkul frem af mere eller mindre god Beskaffenhed, men til Priser, som gennemgaaende var altfor høje. Der kom Fart i Udviklingen derovre, Folk strømmede til i ret betydelig Udstrækning, fordi de mente, at her var noget at